

Vergaderjaar 2013–2014

33 977

Evaluatie Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta)

Nr. 1

BRIEF VAN DE MINISTER VAN FINANCIËN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 6 juni 2014

Tijdens de procedurevergadering van de commissie Financiën op 21 mei jl. heeft de commissie mij verzocht de Kamer te informeren over de opzet van de evaluatie van de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta). In deze brief verschaf ik u de gevraagde informatie.

In het Algemeen Overleg op 14 mei jl. heb ik aangegeven de oorspronkelijk in 2015 geplande evaluatie van de Wta naar voren te halen, zodat de resultaten hiervan kunnen betrekken in het wetgevingstraject voor de implementatie van de Europese wet- en regelgeving. De implementatie van deze op 27 mei jl. in het Officiële Publicatieblad van de EU verschenen regelgeving moet overigens op 17 juni 2016 zijn voltooid.

Na een aanbesteding is de opdracht voor het uitvoeren van de evaluatie verstrekt aan de Erasmus Universiteit Rotterdam/Erasmus School of Law (ESL). In de bijlage bij deze brief treft u de onderzoeksopzet aan, zodat u een beeld krijgt van hetgeen onderzocht zal worden. Het onderzoek valt uiteen in drie delen, te weten een literatuurstudie, diepteinterviews en een breed uit te zetten online survey onder de diverse stakeholders.

De evaluatie ziet in brede zin op de in de Wta neergelegde eisen aan de uitvoering van de accountantscontrole en de doeltreffendheid van het toezicht hierop. Daarbij zal in ieder geval aandacht worden besteed aan een aantal onderwerpen die ook ter sprake kwamen in het Algemeen Overleg op 14 mei jl., zoals de vraag of meer organisaties moeten worden aangewezen als organisatie van openbaar belang (OOB), de toereikendheid van de huidige in de Wta opgenomen kwaliteitseisen waaronder de scheiding van controle en advies, de interne governance, externe governance (opdrachtgever niet langer de raad van bestuur) en de verlenging van verjaringstermijnen in het tuchtrecht.

Indien u naar aanleiding van bijgaande onderzoeksopzet nog behoefte heeft aan het meegeven van aan de Wta gerelateerde punten, verneem ik dat graag zo spoedig mogelijk en bij voorkeur 13 juni a.s. Dit gelet op het feit dat het onderzoeksteam de door stakeholders in te vullen survey zo snel mogelijk wil uitsturen.

De Minister van Financiën,
J.R.V.A. Dijsselbloem

Achtergrond

Op 1 oktober 2006 is de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta) in werking getreden. Hierin is een wettelijke plicht tot evaluatie binnen vijf jaar na inwerkingtreding opgenomen. Bij de uitvoering van deze evaluatie zal moeten worden vastgesteld of en in hoeverre de wet doeltreffend is en of en in hoeverre het functioneren van de Autoriteit Financiële markten (AFM) bij de uitvoering van de Wta op een doeltreffende en doelmatige wijze heeft plaatsgevonden. Hierbij dient het doel van de wet als uitgangspunt.

In de Wta werd onder meer onafhankelijk publiek toezicht door de AFM op het handelen van de accountant geïntroduceerd. De AFM houdt toezicht op de naleving van de normen uit de Wta door accountantsorganisaties en externe accountants die wettelijke controles verrichten. Het toezicht is dus beperkt tot wettelijke controles.

Het publieke toezicht wordt gecombineerd met een systeem van zelfregulering van en door de beroepsgroep, georganiseerd in de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) en de Samenwerkende Registeraccountants en Accountants-Administratieconsulenten (SRA). Er is gezocht naar een evenwichtige balans tussen overheidstoezicht en zelfregulering.

De Wta beoogt bij te dragen aan het herstel van het vertrouwen in de functie van de accountant. Immers de kernfunctie van de accountant is het toevoegen van zekerheid in het maatschappelijk verkeer en deze functie verliest haar waarde door het wegvallen van het in de accountantsverklaring gestelde vertrouwen.

Evaluatie wet en toezicht

Ten eerste dient de doeltreffendheid van de wet en de effecten hiervan in de praktijk gemeten te worden. De Wta beoogt bij te dragen aan het herstel van het vertrouwen in de functie van de accountant. Immers de kernfunctie van de accountant is het toevoegen van zekerheid in het maatschappelijk verkeer en deze functie verliest haar waarde door het wegvallen van het in de accountantsverklaring gestelde vertrouwen.

Ten tweede dient de evaluatie zich te richten op de doeltreffendheid en doelmatigheid van het toezicht. Dit toezicht valt uiteen in het publieke toezicht door de AFM (preventief toezicht in de vorm van vergunningverlening en doorlopend toezicht) en zelfregulering door de NBA (waarbij de NBA in ieder geval een regelgevende bevoegdheid heeft en de AFM in haar toezicht gebruik maakt van door de NBA en de SRA gehanteerde stelsels van kwaliteitsbeheersing). Vraag is of deze toezichtssystematiek doeltreffend is.

Het evaluatieonderzoek valt uiteen in drie delen, te weten een literatuurstudie, diepteinterviews en een online survey.

Bij de evaluatie te betrekken stakeholders

De survey wordt uitgezet onder een brede groep stakeholders, die onder te verdelen zijn in de hiernavolgende subgroepen. Ook worden uit de verschillende subgroepen stakeholders uitgenodigd voor een diepte-interview:

- partijen met regelgevende bevoegdheden, zoals Ministerie van Veiligheid en Justitie (als BW-wetgever), Commissie Eindtermen Accountantsopleiding (CEA), Raad voor de Jaarverslaggeving, de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) als opsteller van beroepsregelgeving;
- producenten: zoals NBA, SRA, (representatieve afspiegeling van) accountantsorganisaties en diens adviseurs;
- gebruikers: zoals Vereniging van effectenbezitters, Eumedion, Vereniging Effecten Uitgevende Ondernemingen, VNO/NCW, MKB Nederland, DNB en controlecliënten;
- toezicht en toetsing, zoals AFM, NBA, SRA en Accountantskamer;
- politiek: leden Commissie Financiën;
- wetenschap.

Onderzoeksvragen

De ESL is inmiddels vergevorderd met het opstellen van de online survey. De onderwerpen waarover vragen worden gesteld in de survey zullen verder uitgediept worden in de te houden interviews. In de survey worden in ieder geval vragen opgenomen ten aanzien van:

- reikwijdte van de definities van wettelijke controle en organisaties van openbaar belang;
- het vertrouwen in de controlerende accountant;
- effecten van de introductie van de Wta;
- in hoeverre de navolgende eisen een bijdrage hebben geleverd aan de kwaliteit van de accountantscontrole: vergunningenstelsel, zorgplicht van accountantsorganisatie voor externe accountants, organisatorische eisen, extra eisen aangaande organisaties van openbaar belang, scheiding controle en advies
- het toezichtsinstrumentarium van de AFM
- bepalingen in Wta omtrent nationale en internationale samenwerking
- beroepsregelgeving
- tuchtrecht (waaronder verlenging van de verjaringstermijn)
- governance
- welke overige verbeterpunten van de Wta de stakeholders zien.